

«Th^ăy c^ăc em c^ăn tr^ăi mà ph^ăi ch^ău hy sinh gian kh^ă vì ch^ăn tranh, qua r^ăt th^ăng, nh^ăng s^ă ph^ăn c^ăa đ^ăt n^ăo c^ămình là nh^ă v^ăy, m^ănh ph^ăi đ^ănh cho t^ăi c^ăng »

C^ău T^ăng Th^ăng Tr^ăn Văⁿ H^ăng kh^ăng ch^ău di t^ăn

Trong ngày 29 tháng 4, dù r^ăt b^ăn r^ăn trong vi^c di t^ăn hàng ch^ăc ngàn ng^ăo i M^ă và ng^ăo i t^ăn VN. Đ^ăi s^ă Martin cũng đ^ăt tìm cách đ^ăn g^ăp c^ă Tr^ăn Văⁿ H^ăng, c^ău T^ăng Th^ăng VNCH t^ăi ph^ă Phó T^ăng Th^ăng trên đ^ăng Công Lý l^ăn chót.

Theo GS Nguy^ăn ng^ăc An, b^ăn thâm giao c^ăa c^ă H^ăng thì cu^c g^ăp g^ă n^ăy đ^ă d^ăn ra nh^ăsau :

« C^ăng ngày đó, 29 tháng 4 năm 1975, đ^ăi s^ă Hoa K^ă, ông Martin đ^ăn t^ă dinh đ^ăng Công Lý v^ăi m^ăt tham v^ă s^ă quán nói ti^cng Pháp. Đ^ăi khái, đ^ăi s^ă nói :

« Th^ăa T^ăng Th^ăng, tình tr^ăng h^ăn nay r^ăt nguy hi^cm. Nh^ăn danh chính ph^ă Hoa K^ă, chúng tôi đ^ăn m^ăt T^ăng Th^ăng r^ăi kh^ăi n^ăo c^ă, đ^ăn b^ăt c^ă x^ă nào, ngày gi^c nào v^ăi ph^ăng ti^cn nào mà T^ăng Th^ăng mu^cn. Chính ph^ă chúng tôi cam k^ăt b^ăo đ^ăm cho Ngài m^ăt đ^ăi s^ăng x^ăng đ^ăng v^ăi c^ăng v^ă T^ăng Th^ăng cho đ^ăn ngày TT trăm tu^ci già»

T^ăng Th^ăng Tr^ăn Văⁿ H^ăng mim c^ăo i tr^ă l^ăi :

«Th^ăa Ngài đ^ăi s^ă, tôi b^ăt tình tr^ăng h^ăn nay r^ăt là nguy hi^cm. Đ^ăa đ^ăn đ^ăi nh^ă v^ăy, Hoa K^ă c^ăng có ph^ăn trách nh^ăm trong đó. Nay ông đ^ăi s^ă đ^ăn m^ăi tôi ly h^ăng, tôi r^ăt cảm ă n Ông đ^ăi s^ă. Nh^ăng tôi đ^ăa suy nghĩ và quy^ct đ^ăn nh^ă đ^ăt khoát ă l^ăi n^ăo c^ăm tôi. Tôi c^ăng đ^ăb^ăt C^ăng S^ăn vào đ^ăng Saigon, bao nhiêu đau kh^ă nh^ăc nh^ăs^ă trút xu^cng đ^ău dân chúng mi^cn Nam. Tôi là ng^ăi

Tác Giả; Tr^{ần} Đ^{ông} Phong

Thứ Hai, 01 Tháng 11 Năm 2010 09:29

---

*l^ẽn d^o d^o ng h^{àng} d^o u c^á a h[᳚], t^{ôi} t^{ình} nguy^{ễn} n^ó l^{ời} d^o chia x^ă v^ề i h[᳚] m^{ột} ph^ố n^{ào} n^ó m^{ất} đau
d^o n^ó i nh^éc, n^ó i th^ờng kh^ó c^á a ng^ó i dân m^{ột} n^ó c. Cám^{nh} ôn^g Đ^oi s^á đ^ă d^o n^ó v^ềng t^{ôi}.»*

Khi nghe câu «Les États-Unis ont aussi leur part de responsabilités (Hoa K^ỳ cũng có ph^ốn trách
nh^ém trong đó), đ^ăi s^á Martin gi^{ết} mình nhìn trân trân ông Tr^{ần} Vǎn H[᳚]ng. Năm 1980, ông
H[᳚]ng thu^ởt l^{ời} v^ề i t^{ôi}: D^ot c^áu chuy^{én}, on se sépare sans même se serrer la main» (GS
Nguy^{ễn} Ng^{ọc} An. C^á Tr^{ần} Vǎn H[᳚]ng, đăng trên Th^ời Lu^{ân} không rõ ngày)

C^áu đ^ăi úy Nguy^{ễn} Vǎn Nh^ét, s^ĩ quan tùy viên c^áa phó T^{ống} Th^ờng Tr^{ần} Vǎn H[᳚]ng cho ng^ó i
vi^{ết} bi^{ết} vào nh^éng ngày tháng cu^{ối} cùng trong tháng 4 ,1975, c^á Tr^{ần} Vǎn H[᳚]ng đ^ă nói v^ề i
anh em ph^ốc v^ề t^{ôi} ph^ố Phó T^{ống} Th^ờng r^õ:

*«Th^ờy các em c^{òn} tr^ở tu^{ổi} mà ph^ối ch^ú u hy sinh gian kh^ó vì ch^ín tranh, qua r^õ t^{hế}ng, nh^éng
s^á ph^ốn c^áa đ^ăt n^ó c^ó m^{ìn}h là nh^é v^ề y, m^{ìn}h ph^ối đ^ănh cho t^{ôi} c^{ùng} »*

Sau khi bàn giao ch^óc v^ề TT cho D^ong Vǎn Minh, t^{ới} 28 tháng t^ứ, c^á Tr^{ần} Vǎn H[᳚]ng đ^ă d^on
ngay v^ề t^ử gia^o trong h^óm đ^ăng Phan Thanh Gi^{ản}. Tuy nhiên, sáng hôm sau, ngày 29 tháng
t^ứ, c^á ph^ối tr^ở l^{ời} dinh Phó T^{ống} Th^ờng l^à đ^ăng Công Lý m^{ột} l^{òn} cu^{ối} đ^ăp ki^{ết} đ^ăi s^á Martin
khi Martin đ^ên t^ử gi^ả c^á.

Trong m^{ột} cu^{ối} ti^{ếp} xúc v^ề BS Nguy^{ễn} L^{ưu} Viên, c^áu Phó Thủ T^{ống} VNCH, t^{ới} Westminster
vào cu^{ối} 2002, BS. Viên có cho ng^ó i vi^{ết} bi^{ết} r^õng vào sáng ngày 29 tháng 4 năm 1975, ông
và bà Tr^{ần} Vǎn Vǎn có đ^ăn thăm c^á Tr^{ần} Vǎn H[᳚]ng m^{ột} l^{òn} cu^{ối} và c^á H[᳚]ng đ^ă nói v^ề i hai
ng^ó i r^õng hai v^ề đ^ăi s^á Pháp và Hoa K^ỳ có đ^ăn m^{ỗi} ông đ^ăi t^ử n^ón, nh^éng ông đ^ăt^ử ch^íi l^{ời} m^{ỗi}
c^áa h[᳚].

Vào năm 1978, khi Vi^{ệt} C^{ộng} tr^ở l^{ời} «quy^{ết}n công dân cho D^ong Vǎn Minh, các anh em đang
b^ị tù h^óc t^ử p c^ái t^ử o đ^ău b^ị đ^ăi xem hình h^ónh và phim chi^{ếu} l^{ời} c^ánh c^áu «T^{ống} Th^ờng» D^ong
Vǎn Minh đang h^ói h^ói hân hoan đ^ăi b^ෂu Qu^{ốc} H[᳚]i «đ^ăng c^á dân b^ෂu » c^áa C^{ộng} S^án.

C^á Tr^{ần} Vǎn H[᳚]ng c^{ũng} đ^ăng CS tr^ở l^{ời} quy^{ết}n công dân, nh^éng c^á đ^ăt^ử ch^íi. C^áu T^{ống}
Th^ờng VNCH Tr^{ần} Vǎn H[᳚]ng đ^ă g^ói b^ෂc th^ờ sau đây đ^ăn c^áp l^ẽn d^o ch^íng quy^{ết}n CS :

Tác Giả: Tr^{ọn} Đ^{ông} Phong

Thứ Hai, 01 Tháng 11 Năm 2010 09:29

«... H^{ìn}n nay v^ăn c^{òn} có m^ăy trăm ngàn nh^ăn viêc ch^ă d^ă c^ū, c^ă v^ăn h^ăn v^õ, t^o Phó Th^ủ t^ăng đ^ăn T^ăng b^ă tr^ăng,các t^ăng l^ănh, quân nh^ăn c^{ông} ch^ăc các c^ăp, các ch^{ính} tr^ăgia, các v^ăl^ănh d^ăo tôn gi^{áo}, d^ăng phái, đang b^ă t^ăp trung c^ăi t^ăo, r^ătai thì ng^ăn h^ăn mà cho đ^ăn nay v^ăn ch^ăa th^ăy v^ă. Tôi là ng^ăo i d^ăng đ^ău hàng l^ănh d^ăo ch^ănh ph^ă VNCH, xin l^ănh h^ăt trách nh^ăm m^ăt m^ăinh. Tôi xin ch^ănh ph^ă m^ăi th^ă h^ăt, vì h^ă là nh^ăn ng^ăo i ch^ăb^ăt th^ăa hành m^ăng l^ănh c^ăp trên, h^ă kh^ăng có t^ăi g^ăi c^ă. Tôi xin ch^ănh ph^ă m^ăi tha h^ăv^ă sum h^ăp v^ăi v^ă con, c^{òn} l^ăam ăn x^ăy d^ăng d^ăt n^ăcc. Ch^ăng nào nh^ăn ng^ăo i t^ăp trung c^ăi t^ăo đ^ăc v^ă h^ăt, ch^ăng nào h^ănh^ăn đ^ăc d^ăy đ^ă quy^ăn c^{ông}dân, ch^ăng đó, tôi s^ă là ng^ăo i cu^ăi c^{ùng}, sau h^ă, nh^ăn quy^ăn c^{ông}dân cho cá nh^ăn tôi »

C^ă Tr^{ọn} Văn H^{ìn}h không h^ănh^ăn quy^ăn c^{ông}dân c^ăa C^ăng S^ăn và cho đ^ăn khi t^o tr^{ọn} vào năm 1981 thì c^ă v^ăn c^{òn} là c^{ông}dân c^ăa Vi^{ệt} Nam C^ăng H^{òa}.

(Tr^{ọn} Đ^{ông} Phong, Vi^{ệt} Nam C^ăng H^{òa}, 10 ngày cu^ăi c^{ùng}-- California)